

Veřejné finance

7. Fiskální federalismus

Veřejné finance

Fiskální federalismus

- Teorie fiskálního federalismu zkoumá, jaké veřejné statky by jednotlivé stupně veřejné vlády měly zabezpečovat a financovat, zkoumá míru finanční soběstačnosti rozpočtů jednotlivých vládních úrovní včetně územní samosprávy.
- O fiskálním federalismu lze hovořit v rámci rozpočtových soustav všude tam, kde existují alespoň dvě úrovně rozhodování.

Veřejné finance

Podstata fiskálního federalismu

Fiskální federalismus se zabývá především:

- uspořádáním rozpočtových soustav (tj. jejich vertikální a horizontální strukturou),
- rozdělením fiskálních funkcí mezi jednotlivé úrovně rozpočtové soustavy,
- vhodným přiřazením zdrojů jednotlivým úrovním rozpočtové soustavy,
- optimalizací vztahů v rámci rozpočtové soustavy.

Veřejné finance

Podstata fiskálního federalismu

Důvody rozpracování teorie fiskálního federalismu:

- Potřeba **zkvalitnění rozhodování o finančních tocích** v rozpočtové soustavě.
- Částečná **decentralizace veřejného sektoru** na nižší vládní úrovně, a tím zvýšení intenzity **veřejné kontroly** nad utrácením veřejných finančních prostředků.
- **Zvýšení efektivity** při financování potřeb veřejného sektoru ve smyslu paretovské efektivity, tzn. zabezpečování veřejných statků užitečných pro obyvatelstvo při současném zvýšení hospodárnosti ve financování veřejných statků.

Veřejné finance

Struktura rozpočtové soustavy

- Vertikální struktura rozpočtové soustavy
- Horizontální struktura rozpočtové soustavy

Veřejné finance

Modely fiskálního federalismu

- **Plně centralizovaný model**
- **Plně decentralizovaný model**
- **Kombinovaný model**

(v případě víceúrovňové rozpočtové soustavy)

Veřejné finance

Fiskální federalismus a decentralizace funkcí veřejných financí

- Základem fiskálního federalismu je decentralizované využití především alokační funkce veřejných financí.

Veřejné finance

1) Možnosti decentralizace alokační funkce

Podstatou je **decentralizované zajišťování a financování veřejných statků nižšími úrovněmi státní správy a územní samosprávou.**

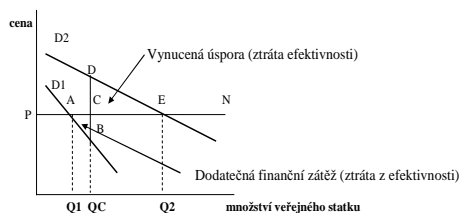
Teoretické koncepty fiskálního federalismu:

- **Tiebout – Musgraveův model „vrstveného dortu“**
- **Tieboutova hypotéza – tzv. „volba nohou“** (voting with feet's)

Veřejné finance

1) Možnosti decentralizace alokační funkce

Decentralizační (Oatesův) teorém – ztráty efektu z fiskální centralizace

Veřejné finance

2) Možnosti decentralizace redistribuční funkce

Dotace

- **Běžné dotace**
 - Účelové dotace
 - Neúčelové dotace
- **Kapitálové (investiční) účelové dotace**

Účelové dotace jsou poskytovány:

- **Procentně (tj. podmíněná dotace)**
 - Rovnocenné
 - Nerovnocenné
- **Absolutní částkou bez požadované finanční spoluúčasti (nepodmíněná dotace)**

Efekty dotace:

- **Důchodový (příjmový) efekt**
- **Substituční efekt**

Veřejné finance

3) Možnosti decentralizace stabilizační funkce

- Stabilizační funkce je doménou státního rozpočtu. **Cílem státních výdajů je stimulovat nedostatečnou agregátní poptávku** a působit tak na růst výroby, zaměstnanosti, zrychlení tempa hospodářského růstu, zmírnění cyklických výkyvů.

Veřejné finance

Principy fiskálního federalismu

- Princip rozmanitosti
- Princip ekvivalence
- Princip centralizace přerozdělování zdrojů
- Princip centralizace stabilizační politiky
- Princip administrativní nenáročnosti
- Princip neutrality

Veřejné finance